

Цінова політика торговельного підприємства становить складову частину маркетингової та фінансової стратегії, що полягає у визначенні принципів та методів формування системи диференційованих рівнів торговельної надбавки та комісійної винагороди за оптово-посередницькі послуги у довгостроковому періоді, спрямованих на вирішення загальних цілей його економічного розвитку.

Отже, з метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку у перспективі, виникає потреба у розробці стратегії управління підприємством, що спрямована на вдосконалення механізму формування та використання доходів. Управління доходами спрямоване на створення економічних умов, що забезпечують відшкодування постійних витрат торговельного підприємства, покриття змінних витрат, які залежать від обсягу реалізації продукції, повної і своєчасної сплати всіх видів податків, обов'язкових платежів та забезпечення отримання цільового прибутку.

Література

1. **Економічна енциклопедія:** У трьох томах, т.1/ За ред. С.В. Мочерний та ін. – К.: Вид. центр "Академія", 2002. – 863 с.
2. **Мазаракі А.А. та ін.** Економіка торговельного підприємства: Підручник для вузів. (Під ред. проф. Н.М. Ушакової). – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
3. **Мелушова І.Ю.** Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібною торгівлі: Автореф. ... канд. екон. наук. – Харків: Харківський ДУ харчування і торгівлі. – 2006. – 25 с.
4. **Полянко В.В.** Стратегія управління доходами торговельного підприємства: Автореф. ... канд. екон. наук. – К.: КНЕУ. – 2002. – 24 с.
5. **Сідун В.А., Пономарьова Ю.В.** Економіка підприємства: Навч. посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2003. – 436 с.
6. **Економіка підприємства:** Учебник/ Под ред. проф. Волкова О.И. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 416 с.

УДК 338.246.2:336.74

Доц. С.Ф. Черничко, канд. екон. наук –

УНЦ Київського національного торговельно-економічного ун-ту

ВНУТРІШНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Розкриваються особливості внутрішніх базових чинників розвитку інфляційних процесів в українській економіці. Проведено дослідження кількісних аспектів впливу для кожної групи чинників. Зроблено висновки щодо особливостей механізму антиінфляційного регулювання економіки України.

Ключові слова: інфляційні процеси, аналіз динаміки та структури грошових доходів населення, державні соціальні трансфери, економічний розвиток.

Assoc. prof. S.F. Chernichko – Kyiv National University of Trade and Economics

The intrinsic factors of development of inflationary processes in Ukraine

The peculiarities of base factors of inflationary processes development in Ukrainian economy are being elucidated. The research of quantitative aspects influence concerning every group of factors has been conducted. The peculiarities of mechanism of anti inflationary regulation of Ukrainian have been concluded.

Keywords: inflationary processes, analysis of dynamic and the structure of monetary incomes of population, state social transfers, economic development.

Протягом 2007-2008 рр. поступальний розвиток економіки України та збільшення обсягів ВВП країни проходить на фоні високих темпів інфляції. Провідні українські економісти [1] наголошують на тому, що існує реальна загроза втягнення економіки країни у вкрай небезпечну інфляційну спіраль, яка вже фактично почала розкручуватися. Впливають на це не тільки внутрішні, а й зовнішні чинники: зростання світових цін на енергоносії та товари продовольчої групи.

Зв'язок між стабільним рівнем цін в економіці та динамікою економічного зростання є досить полемічним. Окремі економісти вважають, що зменшення темпів інфляції є основним фактором пожвавлення економічної динаміки [2], інші наголошують на тому, що "...існують механізми, використання яких робить можливим економічне зростання як в умовах низької, так і в умовах порівняно високої і навіть досить високої інфляції" [3]. Останнім часом висувуються припущення, що в окремих випадках є доцільним підвищення динаміки інфляційних процесів, якщо наслідком подібних тенденцій буде економічне зростання [4].

Проте не викликає сумнівів твердження, що високі темпи інфляційних процесів та виникнення передумов розвитку інфляційної спіралі в економіці України потребує чіткого усвідомлення внутрішніх чинників зростання рівня цін.

Саме тому, основною метою статті є виявлення основних внутрішніх чинників розвитку інфляційних процесів та оцінка їх впливу на кількісні та якісні характеристики розвитку економіки України. У роботі використано методи системного та статистичного аналізу, індукції та дедукції, визначення прямих і зворотних зв'язків між економічними явищами для визначення основних чинників розвитку інфляційних процесів в Україні.

На теоретичному рівні визначено багато внутрішніх чинників, які впливають на розвиток інфляційних тенденцій в економіці України. Їх можна умовно розділити на дві групи: базові (постійні); змінні. Особливістю базових є те, що ці чинники проявляються щорічно, в той час, як змінні впливають на розвиток інфляційних процесів не закономірно і не систематично.

До першої групи можна віднести: економічну політику держави, стан бюджету та бюджетної системи, випереджаюче зростання рівня реальної заробітної плати порівняно з рівнем продуктивності праці, енергоємність української економіки, демографічну ситуацію та рівень професійної підготовки фахівців тощо.

До другої групи можна віднести: занепад та нестабільність розвитку сільського господарства, зміну рівня податків, політичну нестабільність, коливання вартості енергоносіїв, вплив природних монополій, світові чинники. Розглянемо більш ґрунтовно вплив постійних та змінних чинників на динаміку інфляційних процесів у економіці України в 2007-2008 рр.

Економічна політика держави, через різноманітні суб'єктивні та об'єктивні причини, характеризується значною соціальною спрямованістю. Надання переваги економічній моделі соціального розвитку перед інноваційно-ін-

вестиційною не сприяє зростанню рівня конкурентоспроможності національного товаровиробника перед закордонним та негативно впливає на обсяги експорту. Визначені пріоритети економічної політики держави впливають не тільки на рівень інвестиційної активності, а й призвели до якісних змін в бюджетній системі країни.

Значна соціальна орієнтованість бюджетної системи України визначається часткою видатків зведеного бюджету України на соціально-культурні заходи (рис. 1).

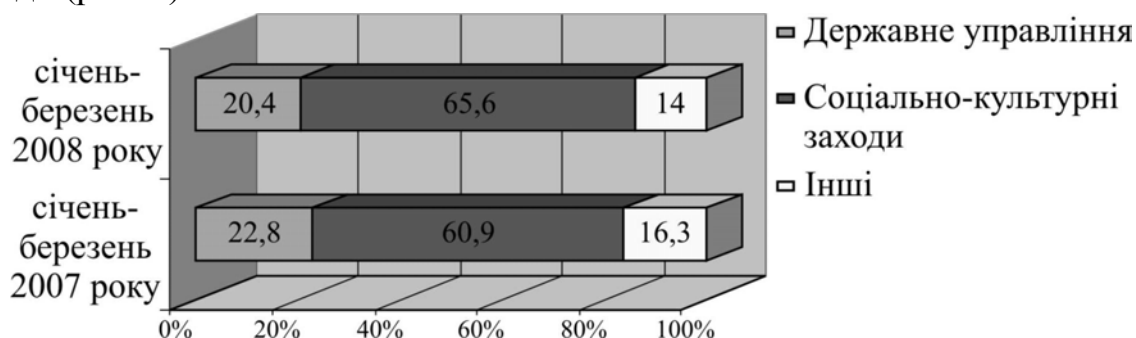

Рис. 1. Структура видатків зведеного бюджету України [5]

Протягом останніх років вони становлять 55-65 % від загального обсягу видатків. Зростання соціальних видатків, основна частка яких спрямовується не на розвиток соціальної інфраструктури, а на приріст доходів населення країни, призвело до зменшення в структурі доходів частки заробітної плати (з 46,0 % – у I кварталі 2007 р. до 44,2 % – у I кварталі 2008 р.) та зростання частки соціальної допомоги та інших одержаних поточних трансферів (з 40,2 % у I кварталі 2007 р. до 42,3 % у I кварталі 2008 р.) (табл. 1).

Табл. 1. Структура доходів населення України, січень-березень 2007 р. – січень-березень 2008 р., [5] (%)

Показники	січень-березень 2007 р.	січень-березень 2008 р.
Заробітна плата	46,0	44,2
Прибуток, змішаний дохід	10,9	10,5
Доходи від власності (одержані)	2,9	3,0
Соціальні допомоги та інші одержані порочні трансферти	40,2	42,3

Участь держави у формуванні доходів населення є занадто великою, оскільки це зменшує частку видатків розвитку та не сприяє покращенню відтворювальних процесів в економіці країни. Незважаючи на зменшення частки оплати праці в загальних доходах населення приріст номінальної заробітної плати за перший квартал 2008 р. порівняно з аналогічним періодом 2007 р. становить 40,1 % (реальної – 11,9 %) [5]. Однак в Україні в останні роки темпи зростання реальної заробітної плати виявляються значно вищими за темпи приросту продуктивності праці. У 2006 р. темп приросту заробітної плати становив 29,2 %, а темпи приросту продуктивності праці (частка ВВП на одного зайнятого) – 7,2 %, тобто в 2,7 раза менше [6]. У 2007 р. тенденція не змінилася: приріст заробітної плати – 29,7 %, а продуктивності праці – 14,8 %.

До інфляційних чинників, пов'язаних з бюджетною системою країни, можна віднести і зростання частки податкових надходжень в структурі доходів зведеного бюджету. Зростання видаткової частини бюджету країни потребує пошуку можливих джерел фінансування, в іншому разі це призведе до зростання обсягів бюджетного дефіциту. У першому кварталі 2008 р. частка податкових надходжень в структурі доходів зведеного бюджету України становила 76,4 % (73,7 % за аналогічний період 2007 р.). Якщо врахувати, що приблизно 40 % від обсягу податкових надходжень становить податок на додану вартість, то розвиток інфляційних процесів в країні, опосередковано, може визначатися і зазначеним чинником. Крім того збільшення прибуткового податку з громадян створює тиск на роботодавців, фонд заробітної плати, собівартість продукції. Але ще більш небезпечним є необґрунтоване зростання акцизних податків (наприклад, на тютюн, горілку), оскільки це, крім зростання цін на відповідну продукцію, може ще вплинути на зростання розміру тіньового ринку. Тобто відповідні поступлення в бюджет можуть скоротитися, тим самим збільшуючи дефіцит бюджету з усіма витікаючими наслідками.

Ще одним важливим джерелом інфляції в Україні є зростання цін на енергоносії. У спадок від Радянського Союзу залишилась енергозатратна та енергонеефективна економіка. Щороку при формуванні ВВП українська економіка витрачає втричі більше енергії, ніж розвинуті країни. А отже на плечі українського суспільства, й без того обтяженого податками й інфляцією, лягає своєрідний "додатковий" податок в розмірі 10 % ВВП (15-17 млрд. грн.) [7].

Зростання цін на енергоносії зумовлено декількома причинами: 1) зростанням цін на енергоносії на світових ринках; 2) залежністю між попитом та пропозицією в середині країни; 3) зміною ввізного та вивізного мита на енергоносії; 4) монопольною домовленістю між виробниками. Незалежно від того, яка з причин матиме домінуюче значення, необхідно констатувати, що в останні роки саме цей чинник спричиняв значний вплив на темпи інфляції.

Зниження чисельності населення в країні та міграційні процеси призвели до зменшення робочої сили та до зростання її вартості. Крім того, враховуючи той факт, що вузькими місцями на виробництві стала відсутність відповідних фахівців, можна стверджувати, що робоча сила та виробничі відносини будуть і в подальшому сприяти зростанню загального рівня цін.

Оскільки практично всі з перерахованих чинників, які можна віднести до постійних внутрішніх, будуть спостерігатися в економіці України ще протягом декількох наступних років, можливим є застосування довгострокових заходів, пов'язаних із впровадженням енергоощадних технологій, покращенням якісних характеристик трудових ресурсів, узгодженням попиту та пропозиції в кваліфікаційному аспекті, оптимізацією фіскальної політики та політики державних видатків. Тобто заходи антиінфляційного регулювання повинні бути розраховані на довгострокову перспективу.

У короткостроковому періоді важливим є зменшення впливу змінних чинників, особливе місце серед яких посідає політична нестабільність та слабкий розвиток сільського господарства України.

Література

1. Гальчинський А. Кабмінівські ігри в інфляційне розв'язання бюджетних проблем// Дзеркало тижня, № 2. – 19 січня 2008 р.
2. Илларионов А. Закономерности мировой инфляции// Вопросы экономики. – 1997, № 2. – С. 52.
3. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання. – Х.: Вид-во "Форт", 2000. – С. 210.
4. Кораблін С. Інфляційні орієнтири// Дзеркало тижня, № 10 (589), 18-24 березня, 2006.
5. Соціально-економічний розвиток України (січень-березень 2008 р.). [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Ревенко А. Забута продуктивність праці// Дзеркало тижня, № 10. – 15 березня 2008 р.
7. Полунєв Ю. Прорив помер. Хай живе прорив!// Дзеркало тижня, № 5, 9 лютого 2008 р.

УДК 330.83

Доц. О.С. Вербова, канд. екон. наук – Львівська КА

АГРАРНА ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ ТА УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

Окреслено особливості політико-економічної кон'юнктури Польщі у період міжвоєнного часу. Аналіз господарської політики урядів міжвоєнної Польщі стосовно Західної України дає змогу усвідомити в яких умовах сформувався на цих теренах феномен українського національного господарського руху.

Assoc. prof. O.S. Verbova – L'viv commercial academy

The agrarian politics of state Poland of the inter-war period and Ukrainian question

It is exposes the generosities of the political-economical conjuncture Poland at the period of inter-war period in the article. The analyses of the economical politics department inter-war Poland concerning Western Ukraine in which conditions forming at this territory the phenomena of the Ukrainian national economical movement is allows see.

Вступ. Інституційне становлення національного господарського руху у Західній Україні в підневільних умовах міжвоєнної польської держави становить одну із найцінніших складових історичного досвіду витворення національної моделі ринкових відносин. Дослідження цього феномену спростовує твердження деяких сучасних посткомуністичних дослідників та політиків про те, що відродження української держави на початку 90-х років минулого століття є явищем випадковим та про те, що українці як модерна нація не мають жодного досвіду творення ринкового господарства громадянського суспільства. В цьому контексті особливо актуальною є модерна національна самоідентифікація інституціональної матриці українського суспільства, що є неможливою без відродження національної господарської традиції. Чільна роль у цій справі належить сучасній історико-економічній науці та освіті. Певна тенденція, що спостерігається впродовж останнього часу, суть якої полягає у суттєвому вилученні економічної історії з переліку дисциплін у вищій школі має на меті вихолостити із вузівської освіти будь-які згадки про національну господарську традицію. Такі спроби є вкрай небезпечними в умовах поєднання з одного боку рудиментів тоталітарного совкового мислення, вик-